

САЛЫҚ МОНИТОРИНГІ

ГРУППА МИНТАКС, «МИНТАКС АУДИТ» ЖШС

“Не советуй удобное, советуй лучшее.”

Солон, древнегреческий философ

<http://mintax.kz/>

Группа Минтакс

«МинТакс» ЖШС

«МинТакс
Аудит» ЖШС

«Премиум Солюшнз»
адвокаттық кеңсесі

*Біз клиенттерімізге Қазақстан
Республикасының заңнамасы,
халықаралық шарттар, ҚЕХС нормаларын
басшылыққа ала отырып, бухгалтерлік,
салықтық және заңдық қолдау саласында
салықтық және заңдық кеңес беру, аудит
және аутсорсинг саласында кең ауқымды
қызметтер көрсетеміз.*

ПАЛАТА НАЛОГОВЫХ
КОНСУЛЬТАНТОВ
Республики Казахстан

ЖОСПАР

I. КІРІСПЕ

II. НЕГІЗГІ БӨЛІМ

1. **Ірі салық төлеушілер мониторингі мен көлденең мониторинг және оларды жүргізу тәртібі**
2. **Алдын-ала түсініктеме беру мағынасы және оны қарастыру тәртібі**
3. **Тәуекелдерді басқару жүйесі мен тәуекел дәрежесін бағалау критерийлері**

III. Қорытынды

САЛЫҚ МОНИТОРИНГІ

Салық мониторингі салық төлеушілердің нақты салық салынатын базасын анықтау, трансферттік баға белгілеуді бақылау үшін Қазақстан Республикасының салық заңнамасын және қолданыстағы нарықтық бағаларға сәйкестігін тексеру мақсатында қаржы-шаруашылық қызметін талдау арқылы жүзеге асырылады.

2. Салық мониторингі мыналардан тұрады:

- 1) ірі салық төлеушілер мониторингі;
- 2) көлденең мониторинг.

ІРІ САЛЫҚ ТӨЛЕУШІЛЕР МОНИТОРИНГІ

Егер осы тармақта өзгеше белгіленбесе, мемлекеттік кәсіпорындарды қоспағанда, Салық Кодексінің 241-бабында көзделген түзету есепке алынбағанда жылдық жиынтық табысы неғұрлым көп, бір мезгілде мынадай талаптарға сай келетін коммерциялық ұйымдар болып табылады:

325 000 АЕК

250 адам саны

<http://mintax.kz/>

ОСЫ БАПТЫҢ МАҚСАТТАРЫ ҮШІН

корпоративтік табыс салығы
бойынша декларация

жылдық қаржылық есептілік

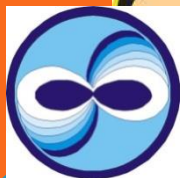
жеке табыс салығы және әлеуметтік
салық бойынша декларация

ІРІ САЛЫҚ ТӨЛЕУШІЛЕР МОНИТОРИНГІНЕ ЖАТАДЫ

Неғұрлым көп жәйтте және
көрсетілген келісімдерге
сәйкес мұнай-газ
конденсаты кен орнында
қызметін жүзеге асыратын
сенім білдірілген тұлға
және жер қойнауын
пайдаланушы

Жер қойнауын
пайдаланушы өңірлік даму
жөніндегі уәкілетті орган
бекітетін тізбеге сәйкес
қала құраушы заңды
тұлғалар санатына
жатқызылған, шарттарға
сәйкес келетін жер
қойнауын пайдаланушы

МОНИТОРИНГКЕ ЖАТАТЫН ІРІ САЛЫҚ ТӨЛЕУШІЛЕР ТІЗБЕСІ

Мониторингке жататын ірі салық төлеушілер тізбесі, көрсетілген тізбе қолданысқа енгізілетін жылдың алдындағы жылдың 1 қазанындағы жағдай бойынша ұсынылған салықтық есептілік деректерінің негізінде қалыптастырылады және оны Қазақстан Республикасының Үкіметі көрсетілген тізбе қолданысқа енгізілетін жылдың алдындағы жылдың 31 желтоқсанынан кешіктірмей бекітеді.

Мониторингке жататын ірі салық төлеуші қайта ұйымдастырылған жағдайда оның құқық мирасқоры (құқық мирасқорлары) мониторингке жататын ірі салық төлеушілердің келесі тізбесі қолданысқа енгізілгенге дейін мониторингке жатады.

Мониторингке жататын ірі салық төлеуші таратылған жағдайда, сондай-ақ оны банкрот деп тану туралы сот шешімі күшіне енгізілген күннен бастап аталған салық төлеуші мониторингке жататын ірі салық төлеушілер тізбесінен шығарып тасталған деп танылады.

КӨЛДЕНЕҢ МОНИТОРИНГ

Ынтымақтастық;

сенімді сенім;

зандылық;

мөлдерлік
немесе
ашықтық;

кеңейтілген
ақпараттық
өзара алмасу.

Көлденең мониторинг шарттық нысанын уәкілетті орган белгілейді. Көлденең мониторинг туралы келісімге қол қойылған жылдан кейінгі жылдың 1 қаңтарынан бастап жүзеге асырылады және оны ұзарту мүмкіндігімен үш жылға ғана жарамды.

<http://mintax.kz/>

ӘКІМШІЛІК ЖАЗА САЛЫҚ ТӨЛЕУШІНІҢ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ САЛЫҚ ЗАҢНАМАСЫНА СӘЙКЕС, МЫНАДАЙ БҰЗУШЫЛЫҚТАР НӘТИЖЕЛЕРІ ҮШІН ҚОЛДАНЫЛМАЙДЫ:

1) бір мезгілде келесі шарттарға жауап беретін көлденең мониторинг:

- көлденең мониторинг нәтижелері туралы хабарламамен бірге көлденең мониторингте тұратын салық төлеушінің келісімі;
- көлденең мониторинг нәтижелері туралы хабарламаның сот тәртібімен шағымдану фактісінің жоқтығы;

2) салық төлеушінің көлденең мониторингте болуы бойынша салықтық тексеруі.

ІРІ САЛЫҚ ТӨЛЕУШІЛЕР МОНИТОРИНГІН ЖҮРГІЗУ ТӘРТІБІ

1. Мониторинг жүргізу барысында уәкілетті орган мониторингке жататын ірі салық төлеушілерден салықтардың дұрыс есептелуін және салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдерді төлеудің (ұстап қалу және аудару) уақтылығын растайтын құжаттарды, сондай-ақ салық төлеушінің (салық агентінің), оның еншілес ұйымдарының қаржылық есептілігін қоса алғанда, қаржылық есептілігін табыс етуін талап етуге құқылы.

Бұл ретте, осы талап мониторингке жататын ірі салық төлеушілер талапты тапсырған күннен кейінгі күннен бастап күнтізбелік 30 күн ішінде орындалуға тиіс.

2. Мониторинг нәтижелері бойынша бұзушылықтар мен алшақтықтар анықталған жағдайда уәкілетті орган ол туралы мониторингке жататын ірі салық төлеушіге хабарлайды.

Бұл ретте мониторингке жататын ірі салық төлеуші осындай хабарлама тапсырылған (алынған) күннен кейінгі күннен бастап күнтізбелік 15 күн ішінде жазбаша түсіндірмені ұсынуға міндетті.

Көлденең мониторинг жүргізу тәртібі

Көлденең мониторинг салық органы мен салық төлеушінің арасында кең көлемді ақпараттық өзара алмасу арқылы жүзеге асырылады, сонымен қатар салық органының лауазымды тұлғалары салық төлеушінің бухгалтерлік есеп және салық есептілігінің ақпараттық жүйелеріне және есепке алу жазбаларына оның орналасқан жеріне байланысты қол жеткізеді.

<http://mintax.kz/>

Бұл ретте көлденең мониторинг жүргізу тәртібін уәкілетті орган белгілейді.

АЛДЫН-АЛА ТҮСІНІКТЕМЕ БЕРУ

Алдын-ала түсініктеме - жоспарланатын операцияларға (мәмілелерге) қатысты салық міндеттемесінің туындауы туралы уәкілетті органның түсіндірмесі.

Алдын-ала түсініктеме уәкілетті органмен төмендегідегілердің сұранымдары бойынша беріледі:

- Көлденең мониторингте тұрған салық төлеушілер;
- Инвестициялық басымды жобаны жүзеге асыратын ұйымдар.

АЛДЫН-АЛА ТҮСІНІКТЕМЕ БЕРУ ТУРАЛЫ ӨТІНІШТІ САЛЫҚ ТӨЛЕУШІ УӘКІЛЕТТІ ОРГАНҒА ЖАЗБАША ТҮРДЕ ТАБЫС ЕТЕДІ ЖӘНЕ ОЛ КЕЛЕСІ АҚПАРАТТАРДЫ КАМТУЫ ТИІС:

- 1) салық төлеуші (салық агенті) өтінішінің қол қойылған күні;
- 2) салық төлеушінің реквизиттері;
- 3) бизнес сәйкестендіру нөмірі (БСН);
- 4) мәміленің (операцияның) мақсатын және шарттарын, оның ішінде тараптардың жоспарланған мәміле (операция) үшін құқықтары мен міндеттерін сипаттау;
- 5) салық төлеушінің жоспарланған мәмілеге (операцияға) қатысты салық және бюджетке төлемдерді есептеу жөніндегі ұстанымы,
- 6) қоса берілген құжаттардың тізбесі.

АЛДЫН-АЛА ТҮСІНІКТЕМЕ БЕРУ ТУРАЛЫ ӨТІНІШІН ҚАРАУ ТӘРТІБІ

Алдын-ала түсініктеме беру туралы өтінішті қарау Қазақстан Республикасының «Жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін қарау тәртібі туралы» заңнамасында белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

Алдын-ала түсіндірмені дайындау кезінде уәкілетті орган алдын-ала түсініктеме дайындау үшін қосымша ақпарат алу үшін салық төлеушіні шақыруға құқылы.

Алдын-ала түсініктеме салық төлеуші ұсынған ақпарат пен құжаттар шеңберінде дайындалып жүзеге асырылады.

ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІ

Тәуекелдерді басқару жүйесі тәуекелдерді бағалауға негізделген және тәуекелді анықтау және алдын алу мақсатында салық органдары әзірлейтін және (немесе) қолданатын шараларды қамтиды. Тәуекелдерді бағалау нәтижелері негізінде салық бақылауының нысандарын саралап қолдану жүзеге асырылады.

Салық органдарының тәуекелдерді басқару жүйелерін қолдану мақсаттары:

назарын тәуекелі жоғары салаларға шоғырландыру және қолда бар ресурстарды анағұрлым тиімді пайдалануды қамтамасыз ету

салық салу саласында бұзушылықтарды анықтау бойынша мүмкіндіктерді кеңейту;

төмен тәуекелге ұшырайтын салық төлеушілерге қатысты салықтық бақылауды барынша азайту.

Салық органы

салық есептілігінің деректерін, уәкілетті тұлғалардан алынған ақпараттарды, салық төлеушінің қызметі туралы өзге де құжаттарды және мәліметтерді талдайды

салық төлеушілерді оларды төмен, орташа немесе жоғары тәуекел ретінде жіктейді

Кодексте белгіленген жағдайларда салықтық әкімшілендіру шараларын дифференциялдап қолданады

<http://mintax.kz/>

ТӘУЕКЕЛ ДӘРЕЖЕСІ БОЙЫНША КРИТЕРИЙЛЕР МЕН ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІН ҚОЛДАНУ ТӘРТІБІ

1. Тәуекел дәрежесі бойынша критерийлер келесі критерийлерді қоспағанда құпия ақпарат болып табылады:

- салық ауыртпалығы;
- бір қызметкердің орташа айлық жалақысы;
- салық есептілігінде көрсетілген шығыстар мен кірістердің сомасы;
- қосылған құн салығы бойынша тіркелім жазбаларынан шығарылған, соның ішінде таратылған, белсенді емес, банкротқа ұшыраған тұлғалармен өзара есеп айырысатын салық төлеушілермен жасалатын операциялар;
- бірнеше салық кезеңінде пайда болған салық есептілігіндегі шығындардың көрсетілуі;
- бұрын ұсынылған салық есептілігіне бірнеше рет өзгерістер мен толықтырулардың енгізілуі;
- камералды бақылау нәтижелерімен анықталған бұзушылықтар;
- арнаулы салық режимдерін қолдану құқығын беретін осы Кодексте белгіленген көрсеткіштердің шекті мәніне қайта жауықтауы;
- тәуекел дәрежесін төмендететін критерийлер;
- уәкілетті орган мен кәсіпкерлік мәселелері жөніндегі уәкілетті органның бірлесіп бекіткен критерийлері;
- қосылған құн салығынан асаып кету сомасын сенімділігін растауға арналған критерийлер.

<http://mintax.kz/>

2. Қосылған құн салығынан асып кету сомасының сенімділігін растау мақсатында тәуекел дәрежесін бағалау критерийлері және тәуекелдерді басқару жүйесін қолдану тәртібін уәкілетті орган айқындайды.

3. Осы баптың 2-тармағын қоспағанда, құпия ақпарат болып табылмайтын критерийлер бойынша тәуекелдерді басқару жүйесін қолдану тәртібін уәкілетті орган бекітеді және онда мына ақпараттар қамтылады:

- 1) тәуекел дәрежесі критерийлері бойынша көрсеткіштер;
- 2) салық төлеушілерді санаттау нәтижелері туралы хабардар ету тәртібі мен мерзімдері;
- 3) салық төлеушіні тиісті тәуекел дәрежесіне жатқызу бойынша критерийлерін салық төлеушіге хабарлау тәртібі мен мерзімдері;
- 4) салық төлеушілердің тәуекел деңгейіне қатысты ақпаратты жаңарту жиілігі.

**САЛЫҚТАР ЖӘНЕ БЮДЖЕТКЕ ТӨЛЕНЕТІН БАСҚА ДА МІНДЕТТІ ТӨЛЕМДЕРДІ,
СОНДАЙ-АҚ ТОЛЫҚ ЖӘНЕ УАҚЫТТЫЛЫ АУДАРЫЛУҒА ТИІС БІРЫҢҒАЙ
ЖИНАҚТАУШЫ ЗЕЙНЕТАҚЫ ҚОРЫНА МІНДЕТТІ ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖАРНАЛАРДЫ,
МІНДЕТТІ КӘСІБИ ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖАРНАЛАРДЫ ЖӘНЕ МЕМЛЕКЕТТІК
ӘЛЕУМЕТТІК САҚТАНДЫРУ ҚОРЫНА ӘЛЕУМЕТТІК АУДАРЫМДАРДЫ
МЕМЛЕКЕТТІК БАҚЫЛАУ САЛАСЫНДАҒЫ ТӘУЕКЕЛ ДӘРЕЖЕСІН БАҒАЛАУ
КРИТЕРИЙЛЕРІ**

- «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының 2008 жылғы 10 желтоқсандағы Кодексінің (Салық кодексі) 625-бабының 4-тармағына және салық төлеушілерді тәуекел дәрежесіне беру туралы Қазақстан Республикасы Кәсіпкерлік кодексінің 141-бабының 3-тармағына сәйкес әзірленді;
- Осы критерийлерде келесі терминдер қолданылады:

тәуекел

ТДБ объективті
критерийлері

тексерілетін
субъектілер

тәуекелдерді
бағалау жүйесі

ТДБ субъективті
критерийлері

дифференциалды
көрсеткіш

Осы критерийлерді жеке таңдап, тәуекел дәрежесін бағалау критерийлері объективті критерийлерді қолданбай субъективті критерийлер арқылы қалыптастырылады.

Тәуекелдің дәрежесін бағалау үшін келесі ақпарат көздері пайдаланылады:

- 1) аудиттелетін субъектімен ұсынылған есептілік пен ақпараттар, оның ішінде автоматтандырылған жүйе көмегімен берілетін мәліметтер мониторингінің нәтижелері;
- 2) алдыңғы тексерулердің нәтижелері;
- 3) бақылаудың басқа нысандарының нәтижелері;
- 4) уәкілетті органдар мен ұйымдар ұсынған ақпаратты талдау нәтижелері.

Тәуекелдер дәрежесі бойынша бағалаудың субъективті критерийлері:

- 1) төленген салық сомасының және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдердің кедендік төлемдерді қоспағанда, түзетуге дейінгі тиісті жылдық кезеңнің орташа салалық құнынан төмен жылдық жиынтық табысқа қатынасы.
- 2) жалған кәсіпорындармен, белсенді емес салық төлеушілермен және сот шешімі бойынша тіркелімі жарамсыз деп танылған, сондай-ақ сот шешімі бойынша мәмілемен салыстырғанда қызмет көрсетулер, жүк тасымалдау, басқа да жұмыстарын нақты орындамаған салық төлеушілермен болған операциялар;
- 3) шегерім сомасының түзетуге дейінгі жылдық жиынтық табыстың сомасына қатынасы 0.98-ден көп болады. (30 000АЕК)
- 4) салықтың жекелеген түрлері бойынша салық міндеттемесін орындау туралы жан-жақты және (немесе) тақырыптық аудитпен қамтылмаған кезең төрт жылға немесе одан да көп уақытқа созылады. (308-1б.)

<http://mintax.kz/>

- Талдау және бағалау кезінде нақты тексерілетін субъектіге (объектіге) қатысты бұрын қарастырылған және пайдаланылатын субъективті өлшемдердің деректері қолданылмайды.
- Критерийлер жылына 2 рет, әрбір жартыжылдықтың соңғы айында есептеледі.
- Мәселенің ықтимал тәуекеліне және маңыздылығына қарай бұзушылықтың ерекшелігі немесе жүйелік сипаты, әрбір ақпарат көзі бойынша бұрын қабылданған шешімдерді талдау, субъективті критерийлер анықталады, олар критерийдің маңыздылығына қарай дифференциалды индикатор мен коэффициентпен белгіленеді.
- Тексерілетін субъектінің жалпы тәуекелдік көрсеткіші осы Критерийлердің 5-тармағында көрсетілген тәуекел дәрежесін бағалау критерийлері және бақылау және қадағалау органы бекіткен құпия (қызметтік) ақпаратқа қатысты тәуекел дәрежесін бағалау критерийлері бойынша есептеледі.

Коэффициентті есептеу үшін әрбір критерийге 1-ден 5-ке дейінгі басымдық беріледі.

Коэффициентті есептеу:

$$K = PK1 / (PK1 + \dots + PKn)$$

мұндағы:

K - коэффициент;

K1, ..., Kn - 1 критерий, ..., n критерий;

П – критерий басымдығы;

PK1, ..., PKn – 1 критерий басымдығы, ..., n критерий басымдығы;

n – критерийлер саны.

Тексерілетін субъектінің тәуекел дәрежесінің жалпы көрсеткіші (ΣP) 0-ден 100-ге дейінгі шкала бойынша есептеледі және келесі формула бойынша көрсеткіштерді қосу арқылы анықталады:

$$\Sigma P = BK * Ka + \dots BK * Kn$$

мұндағы:

ΣP - тәуекел дәрежесінің жалпы көрсеткіші;

BK - 10-нан 100-ге дейінгі критерийлер бойынша сараланған көрсеткіш;

Ka - №a орындалған критерийінің коэффициенті;

Kn - №n орындалған критерийінің коэффициенті;

n – орындалған критерийлер саны.

Тексерілетін субъект (объект) тәуекел дәрежесінің көрсеткіштеріне байланысты мыналарға жатады:

- 1) Тәуекелдің дәрежесі жоғары - **25-тен 100-ге** дейінгі тәуекел дәрежесі деп анықталады және оған қатысты іріктеп тексеру жүргізіледі;
- 2) Тәуекел дәрежесі жоғары емес - **0-ден 25-ге** дейінгі тәуекел дәрежесі деп анықталады және оған қатысты іріктеп тексеру жүргізілмейді.

Іріктеп тексерулер тәуекел дәрежесі жоғары деп танылған салық төлеушілердің қаншалықты жоғары тәуекелге ие болуына және мемлекеттік кіріс органдарының құрылымдық бөлімшелерінің лауазымды тұлғаларының санына байланысты салық төлеушілерге қатысты жүргізіледі.

Әрбір жартыжылдықта кездейсоқ тексеруге жататын салық төлеушілердің тізімдері қалыптастырылады.

Кездейсоқ тексеру жиілігі тәуекелдер дәрежесін бағалау критерийлері бойынша алынған ақпаратты талдау және бағалау нәтижелеріне негізделеді және жылына бір реттен артық болмауы керек.

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА

РАХМЕТ!

Орындаған: Калиева Жұлдыз
Аудит департаментінің ассистенті

Алматы қаласындағы мекен-жайымыз:

Кармысова к. 62"б", «МинТакс» ЖШС.

Байланыс телефондары:

+7 (727) 293-81-54/59, 291-10-74/91,
291-77-50, 291-18-95
факс: (727) 291-45-07, 293-81-50

Электронды пошта:

zhuldyz@mintax.kz

Жұмыс уақыты: дүйсенбі-жұма, 8: 30-17: 30

Ресми сайтымыз:

<http://mintax.kz/>